

I believe with perfect faith that the dead will be brought back to life when God wills it to happen.

ה'יסוד שלשה עשר

החיות האלו ובהם בשרתם ובאשר יאמץ האדם אלה יסודות כלם ונתחדר בה אמונתו בזה אמן
 כעם כלל ישראל ואלו לאצו ולרסם עליו ולנצח עמו בכל מה שזוהי אף לתדורו מן האכזה
 והאחרו ואף שזה מה שזוהי מן העצרות מהמה האחרו והאנצרות העצרת העצרת הוא עמו כפי
 המצו אכל כי זה חלק לעשרו הוא מושגו ישראלי ומשתקלל אצל יסוד האלה יסודות הרי אף
 מן הכלל ובהם ענין וקראו וקראו וקראו וקראו וקראו וקראו וקראו וקראו וקראו וקראו וקראו
 (תהי' קלם) אלא משתקלל ה' אלהי הארצי בדברים הרבה ואלוהי אף ענין חצוי אכל אף ענין
 זה לפי מציאותו כי חומות האמונה לפי הארצי בו דברים מושגים ומשפטים מספרים ודברים לכן
 עז ארסם ואלוהי אלהי חצוי (עליו) פשטות דבות אלהי אמונתו בזה האמונתו עז ארסם ואלוהי
 דבר וחשב שחשב לך ענין פשטות אלהי בו עשרה הרי אף יודע שחשבתי עז חלק וכן אף
 חשבתי בקריאתו כי אף לא חשבתי כפי מה שחשבתי כי אלא לאחרי שיון גדול והאמונתו ואחרי
 בקריאתו דבות בקריאתו אמונתו וחצוי אמונתו ויודעתי מה שחשבתי ראו להאמן מהם ובחצוי
 ראשם בעצמות ורצות על כל ענין ואין להשיגי רצות ולהדריכתי בדרך הסודות ואחזור
 לענין הפרס:

Discourse on the Resurrection
(Ma'amar Techiyas HaMesim)

The concept of the resurrection is well known among all Jews, and there are none who dispute it. It is mentioned many times in our prayers and homilies, as well as in supplications written by the prophets and sages. Innumerable references to it may be found in the Talmud and Midrash.

This is its significance:

The body and soul will be reunited once again after they have been separated [by death]. There is no Jew who disputes this, and it cannot be interpreted other than literally. One may not accept the view of any Jew who believes otherwise. For we must understand that even though many other Biblical verses may be interpreted allegorically, this must be taken literally.

The concept of the resurrection, namely that body and soul will be reunited after death, is found in the book of Daniel in such a manner that it cannot be interpreted other than literally. We are told (*Daniel 12:2*), "Many who sleep in the dust shall awaken, some to everlasting life, and some to everlasting shame and reproach." Daniel was likewise told by the angel (*Ibid. 12:13*), "Now go your way to the end and rest, and you shall arise to your destiny at the end of days"...

We also see from many pertinent teachings that the men whose souls have been returned to their bodies will eat, drink, marry, have children, and finally die after living a very long time...¹¹⁵

החברים המהווים הווא יסוד מוסדית מסה רבנים פנים וזמן דבר תורה נבדקת כדור יסודית למי שנתן תלמידי
זה אצל הווא לנדיקס וכן הווא תוכן כדלית רבנה נבדקת בשנים (לנדיקס) ונרשעו וחזיתו המהווים
לנדיקס כדלית וזמן יסוד המהווים וסמ המהווים פנים (לנדיקס) ונרשעו חזיתו המהווים

[illegible]

571/10750 - 57264

(יב) לכן הנבא הזה אני פותח את קברותיהם, יש בזה מליצה וגם דברים כפשוטו. אם על התחיה הגמורה שהתה באחרית הימים. ובוה אמר שיפתח הקברים של כל המתים שכולם יצמדו בתחיה כמ"ש ורבים מישיגי אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראן עולם, לכן אמר שיפתח קברות כולם. והעליית איתכם מקברותיכם עמי, ההחלפת מן הקברים לחיי עולם, לא היה לכולם רק לעם ה' הצדיקים (וכן אמר אח"כ בפתחי את קברותיכם (ולא אמר עמי) ובהעלות איתכם מקברותיכם עמי) וקבלו חז"ל שהתחיה לא תהיה בח"ל רק בא"י ופתי ח"ל יתגלגלו לא"י ושם יקומו בתחיה, וזהו הבאתי איתכם על אדמת ישראל ואמר אח"כ ונחתי רוחי בכם ויתתם, וזה יהיה בא"י, ועו"א ותבנותי איתכם על אדמתכם שתשארו שם בחיים.

אגרת או מאמר תחית המתיים

לא וזלת זה". ואמר: שתחית נפתיים המקרסמת והנודעת באמתנו
המסכם עליה מכלל כתותינו, אשר רב זכרה בתפלות ובספורים
ובתחנונות אשר חברים הנביאים וגדולי החכמים, שמלא מהם
המלמוד והמדרשות - ענינה: שוב זאת הנפש לגוף
אחרי הפרדתה. זה מה שלא נשמע באמה מפלגת עליו ואין
בו פרוש כלל, ואין מפר להאמין באיש מאנשי הדת שהוא
באמין חלופי זה.

והנני עתיד לבאר לך בזה המאמר: למה לא נקראש' אלי
הפסיקים, כמו שנפרש פסוקים רבים בתורה והוצאנו אותם
מפשוטיהם? וכן: זאת תחית המתים, הוא שוב הנפש לגוף
אחר המות - כבר זכרה דניאל וברון שאי אפשר לפרשו, והוא
אמר (דניאל יא, ב): ורבים מ'שני אדמת עפר יקיצו אלה ל'מי
עולם ואלה לתרפות לדראון עולם, ואמר לו המלאך (שם, ג):
ואתה זה למי וסגור וסגור למי ל'מי? ואמנם מי

העומד מקום מלכותו ציון, ויתגדל שמו ויגיע לקצו חבל יותר וגדול על ממלכת שלמה, ויכרתו עמו העמים ברית שלום, ויעבדוהו כל הארצות לגדול צדקו, ונפלאות יתגלו על ידו, וכל מי שיעמוד עליו יכריתהו ה' וימסרהו בידו, וכל פסוקי המקרא מעידים על אשרו ואשרינו בו, ולא ישתנה במציאות שום דבר מכפי שהוא עתה, וזלתי שתהא המלכות לישראל, וכך לשון חכמים אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכיות בלבד⁹¹, וישארו בימי החוק והחלש ביחס לזולתו, אלא שבאותם הימים תוקל על בני אדם פונסתם מאד, עד שכשיעבוד האדם איזה עבודה מועטת שתהיה ישיג תועלת גדולה וזהו ענין אמרם עתידה ארץ ישראל להוציא גלוסקאות וכלי מילת⁹², לפי שדרך בני אדם לומר את מצא אדם איזה דבר מוכן בשפע, מצא פלוגי לחם אפוי ותבשיל מבושל, והראיה לזה מאמר הבתוב ובני נכר אכריכם וזורמיכם⁹³ משמע שיהא⁹⁴ שם החריש והקציר, ולפיכך כעס החכם הזה⁹⁵ שאמר את הדברים הללו על תלמידו בעת שלא הבין בדבריו את הענין הזה וחשב שהדברים כפשוטן, והשיבו לפי ערך השגתו, ולא זאת היא התשובה, והראיה שלא אמר לו את האמת מה שלמד בפסוק אל תען כסיל כאולתו⁹⁶, והתועלת הגדולה באותו הזמן היא שנגנו משעבוד מלכות הרשעה העוצרת בעדינו מלעשות הטוב⁹⁷, ותרבה הדעת כמו שאמר כי מלאה הארץ דעה את ה'⁹⁸, ויפסקו הקרבות והמלחמות כמו שאמר ולא ישאו גוי אל גוי חרב⁹⁹, וישיג כל מי שיהיה באותן הימים שלמות גדולה יזכה בה לחיי העולם הבא, והמשיח ימות וימלוך בנו ובן בנו¹⁰⁰ וכבר ביאר ה' את מותו אמר לא יכה ולא ירוץ עד ישים בארץ משפט וכי¹⁰¹, ותתמיד מלכותו זמן רב מאד, וגם יארכו חיי בני

תתבונן התבוננות נפלאה זו תמצא שהוא כאלו אמר אם עשית מקצת אלו המצות באהבה וחריצות אעזרך על כולם בהסירי מעליך כל העוצרים והמעכבים, ואם הזנחת מהם מקצתם מתוך זלזול אביא עליך מעכבים שיעכבוך מכולם עד שלא תשיג שלמות ולא קיום, וזהו ענין אמרם עליהם השלום שכר מצות מצוה ושכר עברה עברה¹⁰².

אבל גן עדן הוא מקום דשן בכדור הארץ¹⁰³ מרובים בו המימות והאילנות, יגלה ה' לבני אדם בעתיד ויורה להם את דרכו ויתענגו בו, ואולי ימצאו בו צמחים נפלאים מאד שתועלתם גדולה והנאתם מרובה וזלתי אלו הידועים אצלינו, וכל זה בלתי נמנע ולא רחוק אלא אפשרות קרובה ואפילו אלו לא הזכירנו תורה, כל שכן אחר שנתבאר כל זה בתורה ונתפרסם, אכל נהגם הוא כינוי לצער ששיג את הרשעים ולא נתבאר בתלמוד תיאור אותו הצער, אלא יש אומרים השמש מתקרבת אליהם ושורפתם¹⁰⁴ ולומד ממה שג' כי הנה יום בא בווער כתנור וכי¹⁰⁵, ויש אומרים חום מזור יווצר בגופם וישרפם¹⁰⁶ ולומד ממה שג' רוחכם אש תאכלכם¹⁰⁷.

ותחית המתים יסוד מיסודות תורת משה רבינו, אין דת ואין קשר עם האומה היהודית למי שאינו מאמין בכך, אלא שהיא לצדיקים, ולשון בראשית רבה¹⁰⁸ גבורת גשמים לצדיקים ולרשעים ותחית המתים לצדיקים בלבד, והיאך יחיו הרשעים והם מתים אפילו בחייהם, וכך אמרו עליהם השלום רשעים אפילו בחייהם קרואים מתים וצדיקים אפילו במיתתן קרואים חיים¹⁰⁹, ודע שהאדם ימות כהחלט ויפרד למה שהורכב ממנו¹¹⁰.

אבל ימות המשיח הוא זמן שבו תחזור המלכות לישראל, ויחזרו לארץ ישראל, ויהיה אותו המלך

(ד) 106

(ז) תורה

(ז) 110

אין כפי ק', 'דליל עלי אן', 91 רבן גמליאל, שם שבת ל ב, 92 משלי כו ז, ואם כי השייך לכאן הוא הפסוק השני, 'ענה כסיל כאולתו' אבל כוונת רבינו על עצם דרשת שני הפסוקים בשבת שם, 93 'פצאיל' כולל קיום המצות והמדות הנעלות והרמה המוסרית, ותרומתו, 'הפוכ' לכלול הכל לפי דעתו, ובנדפס תרגום, 'המצות', 94 'ישעיה יאט', 95 מיכה ד ג, 96 כנראה רומז רבינו לדברי ר' בנך צט א ימות המשיח שלשה זוויות, 97 ישעיה מב ד, 98 יתכן שבוה רומז לדברי אבימי שם

כח מן, 78 אבות פ"ד מ"ב, 79 בנדפס 'מכתר הארץ' ואינו נכון, 80 דף קי ב, נדרים ח ב, עבודה זרה ד א, 81 מלאכי ג יט, 82 דף קא א, 83 ישעיה לג יא, 84 ראה פרשה יג ה, ולפנינו אין שם לשון זה, ואיחא בתענית ז א, 85 ברכות יח ב, 86 וכן כתב בהלכות יסודי התורה פ"ד הל' ב"ד, ורמזי הדברים מפורים במאמר תחית המתים, עיין שם מהדורות, 87 דף צא ב, צט א, ברכות לד ב, שבת סג א, קנא ב, פסחים סח א, 88 שבת ל ב, 89 ישעיה סא ה, 90 'דליל

עד בלי
שהוא סבת
בפילוסופיה
שאין טוב
ואין ידמה
וזהו אמרו
ימים⁶⁷ ובא
לך לעולם
לו ארוך⁶⁸,
תאבד ושלם
תורה, וענין
אמר ואמר
יהם השלום
א⁷⁰, ואמר
י⁷¹, וכל מי
את האמת
גב, וישאר
הנביא⁷²
פנינים והוא
תוך יעשה
ר זה כל
אות המשיח
זולתך⁷⁴,
תורה ענינו
מר לך אם
על קיומן
המצעורים
ת ה' לא
של מלחמה,
גוי בריאים
ויזכו לחיי
רת שתדשן
נופות, אלא
ללו, וכן אם
כל אותם
וכמו שאמר
י⁷⁷, וכאשר
קדושין לט ב,
70 דף
71 שמואל
אמר הנביא,
שבת סג א,
לשון הוא,
77 דברים

he is sick, starving, thirsty or confronted by war. Therefore, the Torah promises that all such factors will be removed, that [its adherents] will be healthy and live in prosperity, so they can perfect their knowledge and merit the life of the World to Come.

Thus, the intent of the Torah is not material prosperity, long life and health. It is only that these factors [will be granted] because they aid in its observance.

Similarly, if people transgress [the Torah's laws], the punishment they will be given is that they will be confronted with all these difficulties, so that they will not be able to do good, as implied by the verse,⁴⁵ "Because you did not serve God [with happiness during the abundance of good, you will serve your enemies]."

When you contemplate this wondrous concept, you will appreciate that if you perform some of the mitzvot with love and zeal, God will help you perform the others by removing all the obstructions and hindrances. Conversely, if you neglect the observance of some of them out of contempt, God will bring you obstructions that will prevent you from fulfilling any of them. Thus, you will not attain personal development, nor will your [soul] endure. This is the intent of our Sages' statement,⁴⁶ "the reward for a mitzvah is the mitzvah, and the recompense for a transgression is a transgression."

The Garden of Eden⁴⁷ is a luscious place in this material world, with a warm climate and many trees. God will reveal this place to men in the future, showing them the way to it. There they will derive pleasure. Perhaps in this place they will discover plants that can bring greater benefit and offer greater pleasure than those known to us at

45. Deuteronomy 28:47. The Rambam's intent is that the verse is a statement of causality. Because the Jews did not serve God when they had the opportunity, they were punished by exile, where divine service is more difficult.

46. *Avot* 4:2 - i.e., the performance of one mitzvah will lead to the observance of others.

47. The Rambam continues with the objective he mentioned at the beginning of this section to explain the terms: the World to Come, the Garden of Eden, Hell, the Resurrection and the era of the *Mashiach*.

He interprets the Garden of Eden to be referring to the place in this world in which the narrative of Adam and Eve took place, and to which man will return in the future. It must be emphasized that other Rabbis interpret the term "Garden of Eden" to be referring to the spiritual world of the souls, the realm the Rambam refers to with the term "the World to Come." The differences between these approaches are largely semantic, for both opinions maintain that the Garden of Eden is an actual physical place, and both speak of the afterlife of the soul.

present. All this is by no means impossible or farfetched. On the contrary, the possibility of the existence of such a realm is eminent, even had it not been mentioned by the Torah. Surely [one can believe in it] after it has been mentioned in the Torah, and [its existence] has been publicized.

Gehinnom (Hell) is a term used to refer to the pain that will be visited upon the wicked. The Talmud does not describe the nature of that pain. There are some who say⁴⁸ that the sun will approach them and consume them in flames. They draw support from the verse:⁴⁹ "Behold the day is coming, burning as an oven." Others interpret⁵⁰ it as a strange fever that will begin in their bodies and burn them. As support, they cite the verse:⁵¹ "Your spirit, fire will consume you."

The resurrection of the dead is one of the fundamental principles of the Torah taught by Moses. A person who does not believe in this has no faith, nor does he share any bond with Judaism.

[The resurrection] will be [only] for the righteous. As *Bereishit Rabba* states:⁵² "The mighty rains are for the righteous and for the wicked. The resurrection of the dead is only for the righteous." How could one say that the wicked would be resurrected? They are as dead even during their lifetime, as our Sages said,⁵³ "The wicked are considered dead during their lifetime, and the righteous are considered alive even after their death." You must know that inevitably [all] men will die and [the elements of their bodies] will separate and return to their uncompounded state.

The era of the *Mashiach*, by contrast, is a time when kingship will return to Israel, and [the Jews] will return to *Eretz Yisrael*. The king who arises will rule from Zion, and his reputation will become great, extending to the ends of the earth, even beyond that of King Solomon. The nations will establish a covenant of peace with him, and all lands will serve him because of his great righteousness. Wonders will be revealed by him. Whoever stands up against him will be cut down by God and given over to his hand. Very many verses in Scripture testify to the success he will find, and the success with which he will endow us.

48. See *Sanhedrin* 110b.

49. *Malachi* 3:19.

50. *Sanhedrin* 108a.

51. *Isaiah* 33:11.

52. *Bereishit Rabba* 13:6. Our text of *Bereishit Rabba* differs slightly. See the *Yefeit To'ar* and *Ta'anit* 7a, which substantiate the Rambam's version.

53. *Berahot* 18b.

